

Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce

Association of Family Judges In Poland

tel. +48 668 628 950

e-mail: stowarzyszenie@sedzia-rodzinny.pl

Gdańsk, dnia 20 marca 2026 r.

**Stanowisko Stowarzyszenia Sędziów Rodziny w Polsce
odnośnie projektu ustawy o zmianie ustawy kodeks rodzinny i opiekuńczy
oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego dotyczący kontaktów z osobą
ubezwłasnowolnioną całkowicie.**

Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce popiera dodanie do kpc przepisów dotyczących ustalenia kontaktów z osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie. Niektóre z proponowanych przepisów wymagają jednak doprecyzowania.

- art.543¹§1 kpc – Przepis ten zezwala na złożenie wniosku o ustalenie kontaktów z osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie każdemu, kto ma w tym uzasadniony interes faktyczny. Pojęcie „interesu faktycznego” nie występowało dotychczas w prawie, a skoro tak, to wymagałoby sprecyzowania w postaci definicji podanej przez ustawodawcę. Rozbieżność interpretacyjna może być bowiem duża, a uzasadnienie projektu w żaden sposób tego pojęcia nie wyjaśnia.

- art.543¹§6 kpc – Jeśli w sprawie o wykonywanie kontaktów z osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie nie stosuje się art. 598¹⁵§2kpc, to nie wiadomo jaki jest sposób wykonania orzeczenia sądu o zakazie kontaktów, jeśli osoba, co do której sąd orzekł zakaz kontaktów, zakaz ten narusza. O ile zrozumieliśmy jest odstępstwo od stosowania art. 598¹⁵§2kpc co do osoby uprawnionej do kontaktów, to wyeliminowanie stosowania tego przepisu do osoby, której zakazano kontaktów już nie. Orzeczenie sądu o zakazie kontaktów pozbawione jakiejkolwiek sankcji rodzi pytanie, w jakim celu sąd miałby przeprowadzać całe postępowanie, angażować pracę sędziów, ponosić koszty, angażować osobę ubezwłasnowolnioną, a już w ogóle wszczynać postępowanie z urzędu, jeśli orzeczenia tego nie można byłoby egzekwować. Zrozumieliśmy jest, że sankcją nie powinno być zagrożenie osobie, co

Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce

Association of Family Judges In Poland

tel. +48 668 628 950

e-mail: stowarzyszenie@sedzia-rodziny.pl

do której orzeczono zakaz kontaktów, nakazaniem zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej na rzecz osoby, pod której opieką pozostaje osoba ubezwłasnowolniona całkowicie, ale można wprowadzić inny rodzaj sankcji, aby zakaz kontaktów można było wykonać. Podobna sytuacja ma miejsce przy orzekaniu o zakazie kontaktów z zastosowaniem art.582¹§3 pkt 2 kpc.

- art. 543² kpc – Przepis ustanawia obowiązek wysłuchania osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie. Sędzia jednak powinien mieć możliwość odstąpienia od wysłuchania w sytuacji, gdy z dokumentacji akt sprawy wynika, że osoba ubezwłasnowolniona znajduje się w takim stanie, że nawiązanie kontaktu z nią nie jest możliwe. Przepis odwołuje się co prawda do odpowiednich przepisów o wysłuchaniu osoby niepełnosprawnej. Przepisy te znajdują się w art. 600 kpc. Nie wiadomo jednak, do których konkretnie paragrafów odnosi się ustawodawca. Czy chodzi jedynie o §7 dotyczący rozporządzenia w sprawie sposobu przygotowania wysłuchania osoby niepełnosprawnej oraz warunków, w jakich powinno odbywać się wysłuchanie, czy chodzi również o §4 stanowiący, że sąd może odstąpić od wysłuchania tylko wówczas, gdy brak możliwości jakiegokolwiek porozumienia się z osobą niepełnosprawną jest potwierdzony przez lekarza i §5 stanowiący, że w razie potrzeby, o ile sąd uzna to za konieczne, zasięga opinii biegłego psychologa lub biegłego innej specjalności. Wydaje się, że bardziej czytelne i nie pozostawiające wątpliwości byłoby by odwołanie się do konkretnych paragrafów art. 600 kpc, które należy odpowiednio stosować. Gdyby zaś zamysłem ustawodawcy nie było odwołanie się do art. 600§4 i art. 600§6, to należałoby taki przepis zawrzeć jako §2 i 3 do art. 593²kpc. Nadto skoro art.593²kpc odwołuje się do przepisów o wysłuchaniu osoby niepełnosprawnej, być może to odwołanie dotyczy jeszcze innych przepisów niż art. 600 kpc. Przepis ten powinien być sformułowany tak, żeby nie było wątpliwości, które konkretnie przepisy należy stosować.

- Brak jest projektu zmiany w ustawie z 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, co oznacza, że osoba ubezwłasnowolniona całkowicie, pomimo że może złożyć wniosek o ustalenie, czy zakazanie kontaktów, nie jest zwolniona z

Stowarzyszenie Sędziów Rodziny w Polsce

Association of Family Judges In Poland

tel. +48 668 628 950

e-mail: stowarzyszenie@sedzia-rodzinny.pl

opłaty od tego wniosku. Oczywiście sytuacja osób ubezwłasnowolnionych całkowicie jest różna, ale z reguły niezbyt dobra. Należałoby rozważyć zwolnienie z kosztów sądowych takich osób, analogicznie do uregulowań zawartych w ustawie o ochronie zdrowia psychicznego, tym bardziej że sprawy z ich wniosku będą raczej marginalne i nie obciążą znacząco Skarbu Państwa.

- Brak propozycji zmian instrukcji zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej w zakresie uwzględnienia spraw z zakresu kontaktów z osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie w repertorium RNs i nadania symbolu do rejestracji takiego wniosku.

Prezes Stowarzyszenia Sędziów Rodziny w Polsce

Katarzyna Piotrowska